

Slekt og Data
Forbundet for Norske Museumsvenner
Forbundet KYSTEN
Fortidsminneforeningen
HIFO – Den norske historiske forening
LMK – Landsforbundet av Motorhistoriske kjøretøyklubber
Landslaget for lokalhistorie
Arkivforbundet
Museumsbanerådet
Norges Husflidslag
Norges Metallsøkerforening
Norges Linforening

Norsk Folkedraktforum
Norsk Folkeminnelag
Norsk Forening for Fartøyvern
Norsk Heraldisk Forening
Norsk Fyrhistorisk Forening
Norsk Jernbaneklubb
Norsk Kulturarv
Foreningen SKIPET
Norsk Slektshistorisk Forening
Norske Akevitters Venner
Rutebilhistorisk Forening
Norsk Forening for
Luftfartøyvern

Oslo, 10. desember 2020

Klima- og miljødepartementet

Statsbudsjettet 2022: En satsing på kulturmiljø og det frivillige kulturvernet

Kjære Statsråd Sveinung Rotevatn,

Klima- og miljødepartementet er ansvarlig for å ta vare på en svært viktig del av kulturarven vår. Vi setter stor pris på at departementet ser kulturvern i et større perspektiv i den nye Kulturmiljømeldingen, og løfter feltet høyere på den politiske agendaen. For å realisere politikken som fremmes i meldingen, og nå de nye nasjonale målene, kreves det politisk vilje og økte midler over budsjettet. Dette så vi ikke noe til i statsbudsjettet for 2021. Selv om noen områder fikk økt støtte, fikk andre kutt. Kulturvernforbundet mener det er på tide å gå fra ord til handling, og vise en reell satsing på kulturmiljøfeltet i 2022.

Det er mye bra med den nye kulturmiljømeldingen. Den vektlegger blant annet det frivillige kulturvernet mer enn tidligere, og løfter frem viktigheten av engasjement, demokrati og ansvar. Denne tilnærmingen ble understreket av en samlet familie- og kulturkomite på Stortinget i innstillingen og behandlingen av meldingen: «Komiteen er enig i at frivillig innsats er den kanskje viktigste bærebjelken i det norske kulturminnevernet, og er glad for at meldingen vektlegger det frivillige kulturvernets innsats og kompetanse». Ett av de nye nasjonale målene er at «Alle skal ha mulighet til å engasjere seg og ta ansvar for kulturmiljø», og meldingen påpeker at det er statens ansvar å legge best mulig til rette for dette.

Kulturvernforbundet minner om at flere av kulturvernorganisasjoner fikk kutt i sine bevilgninger i statsbudsjettet for 2020, og at det ble satt av nøyaktig samme beløp til organisasjonene i budsjettet for 2021. Vi har med andre ord sett en realnedgang i støtten til kulturvernorganisasjonene som mottar driftsstøtte over kap 1400, post 70 (frivillige miljøorganisasjoner). Dette er ikke i samsvar med den nye meldingen.

I løpet av 2020 gjennomførte Kulturvernforbundet en kartlegging av konsekvensene av koronasituasjonen for våre medlemsorganisasjoner. Kartleggingen viste at mange organisasjoner nå sliter, med færre inntekter og færre medlemmer. En økt grunnstøtte vil sikre at organisasjonene opprettholder muligheten til å delta aktivt, ikke minst med istandsetting av utallige kulturminner. Kulturvernforbundet estimerer at den frivillige innsatsen på rundt 6 millioner timer bidrar til en verdiskaping på hele 2 milliarder kroner i året på kulturmiljøfeltet. Kartleggingen slo også fast den viktige sosiale funksjonen organisasjonene har, ikke minst i lokalt. Mange medlemmer savnet den faste møteplassen i denne perioden og aktivitetene som de var med på gjennom dette. 2022 er Frivillighetens år og det hadde vært en fin anledning for departementet å følge opp målsettingen om økt engasjement med et reelt kulturmiljøløft for organisasjonene.

Kulturmiljømeldingen understreker også koblingen mellom kulturarv og bærekraft. Nasjonalt mål 2 er at «Kulturmiljø skal bidra til bærekraftig utvikling gjennom helhetlig samfunnsplanlegging». Målet viser samfunns- og arealplanleggingens betydning for å ivareta et mangfold av kulturmiljø og hvordan disse kan bidra til miljømessig, sosial og økonomisk bærekraft. Kulturvernforbundet sendte i november innspill til den nasjonale handlingsplanen om bærekraftarbeidet, der vi fremmet et ønske om at kulturvern omtales i handlingsplanen. Vi tror denne koblingen vil ha en god synergieffekt, og gjøre det lettere for regional forvaltning å følge opp både kulturmiljømeldingen og bærekraftmålene. På kulturvernfeltet, som i bærekraftarbeidet, er det behov for helhetlige og langsiktige planer, på tvers av ulike departement og sektorer. Vi viser også til NOU:15¹ som ble lagt frem tidligere denne uken, der natur- og kulturlandskap beskrives som fellesgoder, og at ivaretagelse er viktig for å skape mer attraktive lokalmiljø, men også for å ivareta nasjonale verdier. Vi anser imidlertid Normansutvalgets forslag om rivetilskudd som en svært dårlig ide. Midlene kan heller overføres til Kulturminnefondet, hvor de faktisk vil bidra til levende bygder.

Vi anmoder Klima- og miljødepartementet om å følge opp Kulturmiljømeldingen med en reell satsing på kulturmiljøfeltet i 2022 for å realisere det store potensialet som ligger i en mer helhetlig tilnærming.

Vi ber departementet om å øke Kap. 1400 post 70 med 6 mkr øremerket grunnstøtte til kulturvernorganisasjonene, og legge til rette for at de organisasjonene som i dag faller utenfor ordningen også blir ivaretatt. Vi støtter dessuten innspill fra Norsk Forening for Fartøyvern om at deres grunntilskudd flyttes tilbake til kap. 1400 post 74.

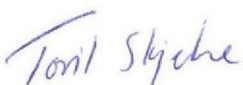
Vi ber også departementet om å øke Kap. 1432 post 50 Norsk Kulturminnefondet til minimum 200 mkr. Fondet er en stor suksess, og et viktig virkemiddel for å ivareta kulturarven. For hver krone som fondet gir i tilskudd, tilføres det ytterligere 3,5 private kroner i istandsettingsprosjekter. Dette er med andre ord en svært god og kostnadseffektiv politikk. I en tid der klimaendringene medfører en stadig større belastning, vil en økt satsing på vedlikehold også være en samfunnsøkonomisk god investering, i stedet for at kostnadene blir større senere på grunn av for svakt vedlikehold. Tiltaket vil også ha stor sysselsettingsmessig effekt.

I tillegg bør det settes av økte midler til både bygningsvernsentre, fartøyvernsentre og verdensarvsentre, med Urnes i første rekke, og til prosjekter som bidrar til økt verdiskaping, produktutvikling og innovasjon. Dette vil også være i tråd med regjeringens arbeid med kultur og reiseliv, der kulturarvopplevelser trekkes frem som et viktig satsingsområde. Vi påpeker også at oppgaveoverføringen fra regionreformen er underfinansiert, og ber departementet om å sette av økte midler til fylkeskommunene i 2022. Dette er nødvendig for å sikre en god forvaltning på alle nivå.

Vi informerer om at vi også vil be Kulturdepartementet og Samferdselsdepartementet om å legge til rette for et kulturarvløft i 2022, med økt driftsstøtte til de frivillige organisasjonene. I tillegg ber vi sistnevnte departementet om å sette av øremerkede midler til Kulturminnefondets nye tilskuddsordning for de bevegelige kulturminnene.

Lykke til i budsjettprosessen!

Med vennlig hilsen

Toril Skjetne
Generalsekretær
Norges kulturvernforbund

¹ Det handler om Norge — Utredning om konsekvenser av demografiutfordringer i distriktene